

na iVakabula kei na Nona ivakavuvuli, ka “ra sa suka tani kina e lewevuqa vei ira na nona tisaipeli, a ra sa sega tale ni lako vata kaya.

“Sa qai kaya ko Jisu vei ira na lewe tinikarua, Dou sa via lako tani talega koi kemudou?

“Sa qai kaya vua ko Saimoni Pita, Kemuni na Turaga, keitou na lako vei cei? Sa tu ga vei kemuni na vosa ni bula tawamudu.

“Ia keitou sa vakabauta ka kila ni sai kemuni na Karisito, na Luve ni Kalou bula” (Joni 6:66–69).

Sa mai rawata o Pita na veika e rawa ni vulica e dua sa tisaipeli ni iVakabula. Meda solibula vakaidina vei Jisu Karisito, eda sa na ciqoma ni sa noda Dauveivueta ka vakayaco-ka ena noda kaukauwa taucoko meda bulataka Nona ivakavuvuli.

Ena veiyabaki taucoko ni noqu bula ka veivakavulici kei na veiqaravi, ena milioni na maile au wavokiti vura-vura kina, kei na veika kece au sotava, e dua ga na dina cecere au via tukuna. O ya na noqu ivakadinadina baleta na iVakabula o Jisu Karisito.

Rau a vola o Josefa Simici kei Sidney Rigdon na itukutuku tabu oqo:

“Ia me ikuri ni itukutuku kece ka vakadinadinataki kina ko Koya, keirau sa tukuna oqo na kena iotioti me yacova edaidai. Raica sa bula dina tiko ko Koya!

“Keirau a raici Koya vakaidina” (V&V 76:22–23).

Na nodrau vosa sa noqu vosa.

Au vakabauta *kau* vakadeitaka ni o Jisu na Karisito, na Luvena na Kalou ka sa bula tiko o Koya. Sai Koya na Luvena Duabau sa Vakaturaga na Tamana, ka “sa vu mai vua na ka kecega; ia sa iKoya sa lesi me bulia na vura-vura’ io ena vukuna ga era sa yaco kina na lewe i vuravura me ra luve ni Kalou” (V&V 76:24).

Sa noqu ivakadinadina ni sa bula tiko na iVakabula. Au *kila* na Turaga. Au sa Nona ivakadinadina. Au sa kila na Nona solibula cecere kei na Nona loloma tawamudu vei ira kece na luvena na Tamada Vakalomalagi. Sa noqu ivakadinadina cecere ena yalomalua ia ena veivakadeitaki taucoko, ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

Mai vei Elder William R. Walker
Ena Vitusagavulu

Dina Ena Vakabauta

Eda na vakalougatataki vakalevu o keda yadua kevaka eda kila na italanoa ni vakabauta kei na solibula ka a vakavuna me ra curu na tukada ki na Lotu ni Turaga.

Au taleitaka vakalevu na itukutuku makawa ni Lotu. E rairai me vakataka e levu vei kemuni, sa vakaukauwataka na noqu vakabauta niu kila na nodra yalodina vakasakiti na tubuda ka ra a ciqoma na kosipeli ka dinata na vakabauta.

Ena dua na vula sa oti, era a marautaka kina e 12,000 na itabagone vakasikiti mai na Tikina ni Valetabu e Arizona e Gilbert ni sa tara oti na nodra valetabu vou ena dua na vakatasuasua veivakauqeti, ka vakaraitaka na nodra yalodina me ra buladodonu. Na ulutaga ni nodra soqo na “Dina ena Vakabauta.”

Me vaka era sa vakayacora na itabagone yalodina mai Arizona. Sa dodonu vei keda yadua na Yalododonu Edaidai me da yalataka me da “dina ena vakabauta.”

E kaya na qaqa ni sere, “Dina tu ga ena vakabauta” (“Dina ena Vakabauta,” *Sere ni Lotu*, naba 154).

E rawa ni da vakuria vakaqoqo, “Dina ena vakabauta era a taura na tubui keimami.”

Au vakataroga kevaka era kila na itabagone gugumatua ni Arizona oya na nodra itukutuku makawa ni Lotu—kevaka era kila na itukutuku makawa ni *nodra* yaco na nodra matavuvale me ra lewena na Lotu. Ena dua na ka

vakasakiti kevaka me kila na Yalododonu Edaidai yadua na italanoa ni nodra saumaki mai na Tubudra.

Kevaka o kawa mai vei ira na ivuvunilotu se sega, na nodra ivotavota va-kawa ni vakabauta kei na solibula na ivuvunilotu Momani sa nomu ivotavota vakawa. Sai koya na ivotavota vakaturaga ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai.

E dua na iwase vakasakiti ena itukutuku makawa ni Lotu a yaco ena nona vakavuvulitaka voli o Wilford Woodruff, e dua na iApositolo ni Turaga na kosipeli vakalesui mai nei Jisu Karisito e Peritania raraba ena 1840—ni se qai oti ga e 10 na yabaki mai na kena tauyavu na Lotu.

E vakanamata tiko na nodra cakacaka o Wilford Woodruff kei ira tale eso na iApositolo ena veivanua mai Liverpool kei Preston e Igiladi, ka toso vinaka sara tiko. A sa dau masulaka tu ga vua na Kalou o Elder Woodruff, ka qai yaco e muri me Peresitedi ni Lotu, me dusimaki koya ena cakacaka bibi oqo. A basika na veivakauqeti ena vuku ni nona masu me laki vakavulica na kosipeli ena dua tale na vanua.

Sa vakavuvulitaka vei keda o Peresitedi Monson ni da sa ciqoma na veivakauqeti mai lomalagi me da cakava e dua na ka, me caka sara ga

ena gauna oqo—me da kua ni loku-yara. Oqori sara ga na ka e cakava o Wilford Woodruff. Ena idusidusi matata ni Yalotabu me “lako ki na ceva,” e voleka me biubiu o Elder Woodruff ena gauna vata ga ka lako ki na dua na tiki Igiladi vakatokai o Herefordshire—na vanua ni teitei ena ceva i ra kei Igiladi. Erau sota mai kea kei na dua na dau-teitei gugumatua ka vakatokai o John Benbow, ka ciqomi sara kina “ena yalomarau kei na vakavinavinaka” (Wilford Woodruff, ed. Matthias F. Cowley, *Wilford Woodruff: iTukutuku ni Nona Bula kei na Cakacaka me vaka e Volai ena Nona iVolaniveisiga* [1909], 117).

E ra a masuta tiko e sivia na 600 na tamata, ka ra vakatokai ira me ra

United Brethren, “na rarama kei na dina” (Wilford Woodruff, ena *Nodra iVakavuvuli na Peresitidi ni Lotu: Wilford Woodruff* [2004], 91). A talai Wilford Woodruff yani na Turaga me isau ni nodra masu.

A basika vakatotolo na vua ni ivakavuvuli nei Elder Woodruff, ka vuqa era papitaiso. Erau a laki duavata kei koya mai Herefordshire o Brigham Young kei Willard Richards, e vakasakiti na mana ni nodratou cakacaka na iApositolo e tolu.

Ena loma ni vica walega na vula, eratou tauyavutaka e 33 na tabana me baleti ira na 541 na lewenilotu era sa curu ki na Lotu. A toso tikoga na nodratou cakacaka vakasakiti, a qai yaco

sara ni voleka me ra papitaiso o ira taucoko na lewe ni United Brethren ki na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai.

Na buqu vakatolu o Hannah Maria Eagles Harris e dua vei ira na kena isevu na a vakarorogo vei Wilford Woodruff. A tukuna vua na watina o Robert Harris Jr., ni sa rogoca na vosa ni Kalou ka sa nona inaki me papitaiso. A sega ni marautaka o Robert na itukutuku nei watina. A tukuna vua ni na lako vata kei koya ki na nona vunau ka tarava na daukaulotu ni Momani, me vakadodonutaki koya.

Ni dabe toka ena iyatu e liu ni ivavakoso, ka nona inaki tudei me kakua ni vagolei, ka me vakasosataka na dauvunau veisiko, a totolo na kena tarai Robert na Yalotabu, me vaka na watina. E kila ni sa dina sara na itukutuku ni Veivakalesui mai, ka rau papitaiso kei na watina.

Na kedrau italanoa ni vakabauta kei na yalodina e tautauvata kei na udolu tale: ni ra rogoca na itukutuku ni kosipeli, era kila ni dina!

Me vaka e tukuna na Turaga, “Sa rogoca na noqu vosa ko ira na noqu sipi, kau sa kilai ira, ka ra sa muri au” (Joni 10:27).

Ni ra sa rogoca na domona na iVakatawa ni sipi, era sa solia taucoko na nodra bula ena kena bulataki na kosipeli ka muria na nona idusidusi na parofita ni Turaga. Ni ra cakacakataka na kaci me ia na vakasoqoni ki Saioni, era biuta tu yani na nodra itikotiko mai Igiladi, ra kosova na Atalanitika, ka soqoni yani kei ira na yalododonu e Nauvoo, Illinois.

Era ciqoma na kosipeli ki vu ni yalodra. Ni ra tovolea tiko me ra tauyavu ena nodra vanua vou, era veivuke ena kena tarai na Valetabu e Nauvoo ena nodra cakacaka me nodra ikatini—era cakacaka ena ika 10 ni siga ena tara valetabu.

E kavoro na yalodra ni ra rogoca na nodrau sa mai mate na nodra parofita lomani, o Josefa Simici, kei na tuakana o Hyrum. Ia era toso tikoga! Era dinata tikoga na vakabauta.

Ni ra vakacacani ka vakasavi tani mai Nauvoo na yalododonu, erau vakila o Robert kei Maria na cecere

ni nodrau vakalougatataki me rau ciqoma nodrau edaumeni ena vale-tabu ni voleka tiko me ra kosova na uciwai na Mississippi ka mua ki na ra. E dina ni rau sega ni vakadeitaka se na vakaevei na nodra veimataka, erau vakadeitaka na nodrau vakabauta kei na ivakadinadina.

Vata kei na luvedrau e ono, erau qalova na soso ni ratou kosovi Iowa ena ilakolako ki na ra. Eratou tara e dua na vale vakaceveceva ena yasa ni Uciwai na Missouri na vanua ka qai vakatokai me Winter Quarters.

Era a waraka tiko na ivuvunilotu yaloqaqa oqo na veidusimaki vakaia-positolo ena sala cava kei na gauna cava me na toso tale kina na ilakolako ki na ra. A veisau na nodra ituvatuva kece sara ena gauna e kacivaka kina o Brigham Young, na Peresitedi ni Kuoramu ni Le Tinikarua, me ra bole mai na turaga ena veiqaravi ki na Mataivalu ni Amerika ka qai vakatokai me Mataivalu ni Momani.

E dua vei ira na sivia na lewe 500 ka a rogoca na kaci oya mai vei Brigham Young o Robert Harris Jr. A vakacuruma na yacana, e dina ga ni kena ibalebale me sa biuta tu mai na watina tiko bibi kei na 6 na gonelalai.

Na cava beka na vuna e cakava kina o koya kei ira tale eso na caka-caka vakaoqori?

Na kena isau e rawa ni soli mai na nona vosa sara ga na tukaqu vakatolu. Ena ivola a vola vei watina ni ra gole tiko ki Santa Fe na mataivalu, a vakaoqo, “Sa qai kaukauwa cake ga na noqu vakabauta [niu vakasamataka na veika a tukuna vei keimami o Brigham Young], au vakabauta me vaka ga ni tukuna vei au na Kalou cecere.”

Me vakalekalekataka ga, e kila ni vakarorogo tiko vua e dua na parofita ni Kalou, me vakataki ira na kena vo. Oqori na vuna era vakayacora kina! Era kila ni liutaki ira tiko e dua na parofita ni Kalou.

Ena ivola vata ga, a vakaraitaka kina na nona nanumi iratou na watina kei na luvena ka tukuna na nona dau masu wasoma me ratou na vakalougatataki ko koya kei iratou na gone.

Ena loma ni ivola, a tukuna kina na iyatuvosa qaqa oqo: “Me daru

kakua sara ni guilecava na veika daru sa rogoca ka [sotava] ena Valetabu ni Turaga.”

Ni cokovata kei na nona ivakadinadina taumada ni “sa liutaki keda tiko e dua na Parofita ni Kalou,” sa yaco me vaka na ivolanikalou vei au na rua na ivakasala tabu oqo.

Ni oti e tinikawalu na vula na nona biubiu vata kei na mataivalu, a mai duavata tale ena bula vinaka kei Maria na watina daulomani o Robert Harris. Erau a dina ka yalodina tikoga ki na kosipeli vakalesui mai ena nodrau bula taucoko. E 15 na luvedrau, e 13 era a bula me yacova ni ra sa qase. Na buqu o Fannye Walker, mai Raymond e Alberta, Canada, e dua vei ira na 136 na makubudrau.

A cibitaka o Buqu Walker ni a vakaitavi na tukuna ena Mataivalu ni Momani, ka vinakata me ra kila taucoko na makubuna. Ia oqo niu sa

tukanigone, au sa qai kila na vuna sa rui bibi kina vua. E vinakata me vagoleya na yalodra na gone vei ira na qase. E vinakata me ra kila na makubuna na nodra ivotavota va-kawa ni buladodonu—baleta e kila ni na vakalougatataki na nodra bula.

Na levu ga ni noda vakila ni da semati vakavinaka vei ira na tubuda buladodonu, na noda rawa ni digidigi vakayalomatua kei na buladodonu.

Ka sa vakakina, eda na vakalougatataki vakalevu o keda yadua kevaka eda kila na italanoa ni vakabauta kei na solibula ka a vakavuna me ra curu na tukada ki na Lotu ni Turaga.

Ena imatai ni gauna erau rogoca kina o Robert kei Maria ni vakavuvulitaka o Wilford Woodruff na Vakalesui mai ni kosipeli, erau sa kila ni dina na kosipeli.

Erau kila talega ni veitalia na veiva-katovolei se na dredre ena yaco mai

vei rau, erau na vakalougatataki ni rau dina tiko ena vakabauta. E voleka ni vaka erau a sa rogoca na nona vosa na noda parofita nikua, ka a kaya, “E sega ni dua na solibula sa rui levu cake . . . ni gadrevi me da ciqoma na veivakalougatataki ni valetabu” (Thomas S. Monson, “Na Valetabu—e dua na Bikenī ki Vuravura,” *Liaona*, Me 2011, 92).

Na ilavo, rua na paudi ni Peritania e ceuti toka kina “Standing on the Shoulders of Giants.” Niu vakasamataki ira na tubuda ivuvunilotu, au kila ni *da* sa mai kalougata ena nodra cakacaka o ira era sa liu.

E dina ni yaco mai na ivakasala ena dua na ivola vei Robert Harris, au vakabauta ni ra sega ni wiliki rawa na tubuda era na vakauta tale na itukutuku vata oqo vei ira na luvedra kei na makubudra: Taumada, me da kakua ni guilecava na veika eda sa vakila mai na valetabu, ka me kua ni guilecavi nai yalayala kei na veivakalougatataki ena yaco mai vei keda yadua ena vuku ni valetabu. iKarua, me da kakua sara ni guilecva ni da liutaki tiko mai vua e dua na parofita ni Kalou.

Au vakadinadinataka *ni da* liutaki tiko mai vua e dua na parofita ni Kalou. Sa vakalesuya tale mai na Turaga na Nona Lotu ena gauna oqo mai vua na Parofita o Josefa Simici, ka me da kakua sara ni guilecava ni da sa liutaki tiko mai na dua na iyatu tawacavuka vakaparofita ni Kalou mai vei Josefa ki vei Brigham kei ira na Peresitedi ni Lotu veitaravi mai me yacova na noda parofita nikua—o Thomas S. Monson. Au kilai koya, au dokai koya, kau lomani koya. Au vakadinadinataka ni sai koya na parofita ni Turaga ena vuravura nikua.

Na gagadre ni yaloqu, o au kei ira na luvequ kei na makubuqu, keimami na rokova na isolisoli mai vei ira na tukaqu buladodonu—o ira na ivuvunilotu yalodina ni Momani ka ra a lomasoli me ra biuta ena icabocabo ni soro na ka kecega me ra solibula ka taqomaka na Kalou kei na nodra vakabauta. Au masulaka ni o keda yadua me da dina ena vakabauta. Ena yaca savasava ka tabu i Jisu Karisito, emeni. ■

Mai vei Elder L. Tom Perry

Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Talairawarawa ena Noda Yalodina

Na talairawarawa na ivakatakilakila ni noda vakabauta na vuku kei na kaukauwa ni lewa cecere duadua, na Kalou.

Na lotu vakamatavuvale keirau dau vakayacora kei Sisita Perry ena veibogi yadua ni Moniti sa levu cake tikoga mai na kena iwiliwili. Na taciq, o luvena yalewa, na ganei Barbara, kei na dua na vugoqu kei na watina era sa toki voleka mai ki na vanua keirau vakaitikotiko kina. Oqo duadua beka ga na gauna au sa vakalougatataki kina me ra mai tiko volekati au na noqu matavuvale me tekivu mai na gauna au se gonetagane kina. Ena gauna oya, dau vakaitikotiko na noqu matavuvale ena vanua vata ga era vakaitikotiko kina e vica vata na matavuvale nei tinaqu. Na vale nei Tutu Sonne a taravi keitou ki na vualiku, na itikotiko nei Nalevu Emma a taravi keitou ki na ceva. Ena yasa ni tikiniqeke ki na ceva a tiko kina o Nalevu Josephine, kei na yasa ni tikiniqeke ki na tokalau a vakaitikotiko kina o Momo Alma.

Ena noqu gauna ni gonetagane, keitou dau veimaliwai kei ira na isema ni neitou matavuvale e veisiga ka wasea vata eso na gauna ni cakacaka, qito, ka veitalanoa. E sega ni rawa ni keimami dau cakava eso na cakacaka vosalevu ka sega ni yacovi ira na tinai keimami vakatotolo sara na kena itukutuku. Sa duatani na noda vuravura

ena gauna oqo—era sa dui tutu na lewe ni vuqa na matavuvale. Kevaka era toka veivolekati, era na sega ni tiko veitikivi sara. Ia, au vakabauta ga na noqu bula ena gauna ni gonetagane kei na gauna oqo e vakalomalagi toka, ni ra toka voleka ga na lewe ni matavuvale daulomani. Sa dau vakananuma vei au na ituvaki tawamudu ni duavata vakamatavuvale.

Niu tubu cake tiko, keirau dau veivolekati sara kei tukaqu. Au a gonetagane qase duadua ena matavuvale. Au dau sivraka na ucacevata mai na veigaunisala ena vulaililiwa ka dau kotiva na lomanibai ni neitou vale ena vulaikatakata, na vale nei Tukaqu, kei na nodrau vale noqu nalevu. Dau dabe toka o tutu ena nona varada e liu niu kotiva tiko nona lomanibai. Ni’u sa oti, au na dabe ena nona varada e liu ka keirau veitalanoa. Na veigauna oqori e dau vakamareqeti sara vei au.

Ena dua na siga au a tarogi tukaqu, au na kila vakacava niu sa cakava tiko na ka e dodonu, me vaka ni dau kauta mai na noda bula e levu na gauna ni digidigi. Me vaka e dau cakava e veigauna na tukaqu, ena sauma mai vei au ena dua na ka a sotava ena gauna ni bula ena vanua ni teitei.